

LYBY NR 28

Det var den 29 mars 1895. Ett ekipage draget av två hästar körde in i byn Lyby. På kuskbocken satt Anders Rosell och hans svärfar skräddarmästare Nils Olsson. Bakom dem höll Johanna Berggren Rosell uppsikt över barnen Einar, 2 år och Nils Ferdinand, 2 månader gammal.

Man hade på långt håll sett den majestätiska vita kyrkan med dess svarta tak. Vid korsvägen inne i byn tog man av mot höger in på en liten väg som gick mot Hee och efter ca 10 meter åter till höger. Efter en kortare sträcka på den dåliga vägen uppenbarade sig en stor bondgård vilken man for förbi för att slutligen stanna vid nästa gård. Nu är vi framme, utropade Anders.

Så bars allt som fanns i den fullproppade vagnen in i huset. Anders hade varit här några dagar innan med ett stort lass, så det var uppställt överallt. Med gemensamma krafter lyckades man så småningom få det mesta på plats. Nils Olsson tackade för sig och vände hemåt mot Tängelsås med hästar och vagn.

Under våren bekantade sig paret med byn och en solig majdag gick man längs bygatan ner till där vägen delade sig. Den av vägarna som kantades av en allé gick till Osbyholm, den andra till municipalsamhället Hörby.

Vägen mot Osbyholm. Foto Per-Gunnar Mörck, 2015.

Anders pekade ut för sin hustru, här till vänster ser du lite av Ringsjön och husen här nedan är Ousbyholm. Tittar du sedan till höger så syns Hörby nere i svackan. Jaha, sa Johanna, men rakt fram, vad ligger bakom alla träden? En liten by som heter Fulltofta, nästan lika stor som Lyby. Vad du kan, sa Johanna, medan de sakta började dra sig hemåt. Men vad Anders och Johanna förmodligen inte visste var att i Fulltofta bodde Johannas släkt på 1700-talet.

Nu ska vi söka oss bakåt i tiden till början av 1700-talet, närmare bestämt den 14 februari 1709. Denna dag vigdes Pär Jönsson från Fulltofta och Gertrud Månsdotter från Nunnäs. De flyttade in på Fulltofta nr 8 i byn.

Fulltofta gods. Vykort från slutet av 1800-talet.

Fulltofta by bestod av 17 gårdar och en del gatuhus. Nr 1 var säteriet, idag Fulltofta gods. Kyrkan låg på den västra sidan med utsikt mot Ringsjön. (I övrigt se karta.) Fram till omkring 1714 bodde Pär Jönsson med maka på Fulltofta nr 8, och här kom barnen Boel och Ellna till världen. Det gick troligen inte så bra för familjen, för Pär och Gertrud och barnen flyttade till Nunnäs nr 8 som låg ca en kilometer norrut från byn. Här föddes Jöns och Kirstina. Den 13 februari 1716 avled Jöns som var 1 år gammal.

Boningshuset på Nunnäs nr 8. Revs på 1950-talet efter att under de sista åren ha varit bostad åt grisar. Bild från Fulltofta sockenbok 1999.

Efter ytterligare några år på Nunnäs nr 8 var det dags att flytta än en gång och nu till ett torp i Nunnäs med siffran 9. Man kan säga att år efter år blev familjens situation allt svårare. Nunnäs nr 9 låg inte så långt ifrån Ringsjön så kanske Pär drygade ut maten med fisk, för fisk fanns det gott om i sjön. Inte långt därifrån låg en mölla där man vissa tider om året behövde hjälp.

På Nunnäs nr 9 föddes tre barn, Jöns, Anna och Bengta. Anna är den som för släkten vidare och hon föddes den 7 februari 1723. När Anna var 27 år dog hennes moder Gertrud och begravdes på Fulltofta kyrkogård. Hon var 70 år gammal och således född 1680, förmodligen i Nunnäs.

Fadern Pär följde sin hustru året därpå, och även han fick den sista vilan på Fulltofta kyrkogård. Även han blev 70 år, född 1681 och man kan förmoda att det var i Fulltofta.

Ruiner efter Nunnäs nr 9. Foto Per-Gunnar Mörck 2015.

Anna Persdotter gifte sig med Jöns Persson, född omkring 1715. De bosatte sig i Röingehus nr 3 i Fulltofta socken. Deras son Bengt Jönsson, född den 9 november 1760, flyttade till Hammarlunda där han tjänade som dräng. Här träffade han pigan Kirstina Håkansdotter som var född den 20 maj 1771 i Tengelsås. (Tängelsås)

De bestämde sig för giftermål och vigseln hölls i Hammarlunda kyrka. (Det är bara ett antagande, för den 24 augusti 1815 förstördes kyrkböckerna från Hammarlunda i en brand i Harlösa prästgård där böckerna förvarades.)

Den 13 juni 1827 avled hemmansåbon Bengt Jönsson i Tengelsås. Enligt bouppteckningen som upprättades några dagar senare hade det strävsamma paret satt nio barn till världen. Sonen Nils övertog hemmanet Tengelsås nr 7, men det blev dottern Hanna, född den 3 maj 1800, som förde släkten vidare.

Hanna Bengtsdotter tjänade som piga på Holmby nr 15. På gården arbetade Ola Persson som dräng. De två slog sina lovar kring varandra, och till sist sade Hanna ja till Ola. Vigseln förrättades i Holmby kyrka den 24 november 1821.

1824 finns paret på Holmby nr 16 3/8 mtl där Ola är åbo fram till början av 1840-talet då han skrivs som undantagsman.

Det är inget lyckligt äktenskap. Begiven på starka drycker blir Ola dömd för andra resan fylleri någon gång under åren 1837 – 1840. Några år senare döms han för obetald skatt på hemmanet. Nya anteckningar om fylleri står att läsa i husförhållsböckerna och 1859 blir han åter inställd till tinget för fylleri.

I mitten av 1840-talet börjar Olas hustru Hanna se dåligt för att slutligen bli blind. Sonen Per och dottern Kjerstina stannar kvar i hemmet fram tills deras moder avlider den 13 april 1856. Hon blev 56 år.

Deras fader Ola hade då vistats på socknen i ett antal år, men efter hustruns död flyttade han åter hem till Holmby nr 16.

Sonen Nils, född den 14 juli 1833, flyttade till Skarhult. 1860 inflyttade han på Roslöv nr 10 och gifte sig den 23 mars 1860 med Elna Nilsson, dotter till ägaren av gården, åbon och skräddaren Nils Olsson och hans hustru Elna Åkesdotter.

Nils Olsson köpte Roslöv nr 10 1/6 mtl i Gårdstånga socken den 15 mars 1847 av Friherre Carl Julius Schwerin på Skarhults gård.

FULLTOFTA NR 8, NUNNÄS NR 8 OCH NR 9

Byn Fulltofta bestod på 1710-talet av 17 hemman och några gatuhus, där nr 1 var säteriet, senare Fulltofta gods. Fulltofta nr 8 låg i den östra delen av byn. Omkring 1760 var gården så förfallen att bara ett fåtal äldre personer bodde där. I början av 1800-talet rustades gården hjälpligt upp. 1841 företogs laga skifte i Fulltofta och nr 8 fick flytta ut. Platsen blev ca 1 kilometer norr om byn.

Under 1900-talets början brukades nr 8 under Fulltofta gods. Arrendator mellan 1922 och 1931 var Viggo Erhard Carlberg. Därefter kom August Holm. På marken tillhörande nr 8 fanns även ett torp. Både torp och gård är borta. Idag finns det ruiner kvar av gården och man finner dem strax efter nya kyrkogården på vägen Fulltofta – Ludvigsborg på vänster sida.

Nunnäs nr 8 var liksom Nunnäs nr 9 bebodd under hela 1700-talet och förmodligen långt ner på 1600-talet. Vid nr 9 finns idag fortfarande ruiner kvar. En av de mera kända boende var Ola Kronkvist med hustrun Elisabeth Jönsdotter. Han var först rotesoldat och blev senare kronofjärdingsman.

I Nunnäs fanns det också flera torp under 1700-talet som hade numren 10, 11, 12 och 13. De tre första försvann på 1770-talet medan nr 13 gick i graven 1715. Här bodde under 1700-talet diverse hantverkare såsom sadelmakare, skomakare och skräddare. På nr 13 bodde skräddar Jöns, som uppnådde den anmärkningsvärda åldern av 96 år, född 1614 och död 1710. Under hans livstid regerade inte mindre än fem kungar, två danskar och tre svenskar.

Källor:

Register över födda och döda i Fulltofta socken åren 1680 – 1894.

Kyrkböcker och husförhörslängder från Fulltofta, Holmby, Hammarlunda, Gårdstånga och Lyby i Landsarkivet i Lund.

Lantmäteriets historiska kartor.

Fulltofta sockenböcker 1999 och 2012.

www.torpruiner.se

Fulltofta by omkring 1730-talet

